

TALLER DE RELACIONS DIGITALS RESPONSABLES

1. Presentació

La societat actual i els avanços tecnològics faciliten que la comunicació entre persones i entitats es produïska d'una manera creixent en entorns digitals en què l'emissor i el receptor no comparteixen el mateix temps i/o espai i deixa de percebre's un altre tipus d'informació. El fet de no trobar-se presencialment amb l'altra persona provoca un empobriment de la comunicació i atorga una major importància al contingut i la forma dels missatges, ja que l'absència del llenguatge no verbal pot portar a interpretacions no desitjades i fins i tot derivar en un conflicte.

Aquesta matèria aborda la necessitat de construir relacions adequades amb les altres persones, exercint conductes positives que fomenten el respecte, també en la xarxa. La base d'aquest respecte és l'ús de manera saludable dels dispositius digitals, prenent consciència que les interaccions que es realitzen amb aquests van conformant la petjada digital i, per tant, la pròpia identitat de l'alumnat en aquest mitjà. També es posa en relleu la importància d'establir una perspectiva crítica davant la constant recepció d'informació, que ha de ser tractada i seleccionada.

En aquesta matèria es pretén, mitjançant un procés de conscienciació, que la relació per mitjans digitals s'efectue amb els mateixos criteris que quan s'efectua presencialment, quant a normes d'educació, respecte, contingut i gestió emocional. En el cas de comunicacions audiovisuals, s'han de tindre en compte, a més, multitud de factors addicionals com ara la privacitat i el dret d'imatge, que adquireixen una rellevància més gran si en aquestes comunicacions intervenen menors d'edat.

La matèria contribueix a l'assoliment dels objectius de l'educació bàsica mitjançant l'enfortiment de les capacitats afectives en tots els àmbits de la personalitat i en les relacions amb les altres persones, així com el rebuig de la violència, dels prejudicis de qualsevol tipus i dels comportaments sexistes, i la resolució pacífica dels conflictes. Es despleguen aspectes com ara un desenvolupament pràctic, col·laboratiu i crític, que permeta el creixement personal i acadèmic, i l'exercici d'una ciutadania digital democràtica que permeta una interacció tolerant i solidària, que respecte les diferències i rebutge els estereotips que condueixen a discriminació. També s'afavoreixen les destreses bàsiques en l'ús de fonts d'informació de manera crítica com a mitjà per a adquirir coneixement, tot desenvolupant-se al seu torn les competències tecnològiques bàsiques necessàries. A més, aconseguir els objectius de la matèria contribueix a afermar els hàbits de la cura i la salut.

Es pretén la consecució del doble objectiu de dotar l'alumnat de les eines imprescindibles per a aconseguir un projecte de vida personal, social i professional satisfactori, i alhora, de proporcionar-li situacions d'aprenentatge significatives i reals per a afrontar els principals reptes del segle XXI. Des d'aquesta matèria s'aborden temes com la sostenibilitat, el benestar, el rebuig a la iniquitat, el estereotips i l'exclusió, o la resolució pacífica de conflictes en entorns virtuals, i l'aprofitament crític ètic i responsable de la cultura digital, entre altres.

En aquesta matèria, l'alumnat respon als desafiaments ecosocials del desenvolupament tecnològic mitjançant un consum responsable i una societat en la qual es minimitze la bretxa digital. La matèria afavoreix l'anàlisi crítica i l'aprofitament de les oportunitats que ofereix la cultura digital, sempre avaluant els seus beneficis i riscos, i fent un ús ètic i responsable que contribuïska a l'aprenentatge al llarg de la vida. Aquesta matèria proporciona estratègies per a manejar la incertesa que suposa establir relacions socials a través de les xarxes, tot resolent pacíficament conflictes i valorant la diversitat personal i cultural. Contribueix al desenvolupament de la competència clau personal, social i d'aprendre a aprendre, ja que motiva l'alumnat a procurar el seu benestar físic i emocional, així com a expressar empatia i gestionar els conflictes. La matèria

contribueix a més, especialment, a desenvolupar la competència clau digital, ja que implica l'ús segur, saludable, sostenible, crític i responsable de les tecnologies digitals per a l'aprenentatge i la participació en la societat. En el desenvolupament de la matèria es mobilitza el conjunt de coneixements, destreses, habilitats i actituds que permeten comprendre, interpretar i valorar críticament missatges i informacions evitant els riscos de manipulació i desinformació.

La matèria Taller de Relacions Digitals Responsables segueix els principis pedagògics de la LOMLOE, ja que les situacions d'aprenentatge plantejades aborden diferents capacitats de l'alumnat, promouen uns hàbits saludables que l'ajuden en el manteniment d'una identitat digital adequada, i fomenten la comprensió i expressió oral, escrita i audiovisual que, des de l'educació i el respecte, estimulen i promouen unes relacions digitals saludables i afavorisquen la convivència. A més, els coneixements tècnics adquirits milloren els aspectes de seguretat necessaris amb la finalitat de salvaguardar tant les dades personals com la identitat digital i els dispositius personals.

La matèria té una dimensió eminentment pràctica que, a través de la cerca de solucions tècniques, la salvaguarda de la identitat i empremtes digitals i unes normes bàsiques de bones pràctiques, aborda reptes quotidians derivats d'una societat cada vegada més dependent de la socialització digital. S'atorga el protagonisme als i les estudiants, que, de manera individual o en equips de treball, són capaços de mobilitzar els sabers necessaris per a aconseguir èxit en els projectes digitals proposats. L'enfocament competencial implica l'aprenentatge, l'articulació i la mobilització de coneixements, destreses i actituds de naturalesa interdisciplinària relacionats amb l'àmbit de la informàtica, l'ètica i la comunicació lingüística i audiovisual.

En l'Educació Primària, l'alumnat realitza una presa de contacte amb els dispositius connectats a la xarxa i inicia d'aquesta manera un procés d'alfabetització digital. És durant els últims anys en aquesta etapa i els primers de l'Educació Secundària Obligatòria quan l'alumnat comença a interactuar en entorns digitals, començant així una marxa per un món desconegut quant a les seues normes i funcionament. En la matèria Taller de Relacions Digitals Responsables s'ajuda l'alumnat a establir una interacció respectuosa, crítica i de benestar personal i social en la xarxa. La matèria Tecnologia i Digitalització comença a abordar reptes tecnològics senzills mitjançant l'anàlisi de solucions tecnològiques, l'ús de dispositius, la cerca d'informació amb sentit crític o les diferents formes d'expressió del coneixement. Posteriorment, la matèria Digitalització dona resposta a la necessitat d'adaptació a un entorn canviant mentre dissenyen solucions creatives i accessibles des d'una perspectiva integradora.

A continuació, es presenten els aprenentatges essencials de la matèria prenent com a idees vertebradores el coneixement en l'ús de dispositius, la cerca i selecció d'informació digital de manera crítica, la construcció, atenció i protecció d'una identitat digital adequada, la promoció d'actituds que fomenten el benestar en les relacions a través d'entorns digitals.

Aquests aprenentatges es concreten en quatre competències específiques, de caràcter tècnic, educatiu, personal, i social i ciutadà, respectivament, i quatre blocs de sabers bàsics interrelacionats. La primera competència afecta l'ús saludable i ètic dels dispositius digitals. La segona aborda, des d'una perspectiva crítica, la cerca i selecció de la informació. La tercera competència té com a focus els aspectes relacionats amb la identitat i l'empremta digital. I la quarta se centra en la interacció saludable en entorns digitals als quals l'alumnat s'enfronta en el seu àmbit personal, educatiu i social. D'altra banda, les últimes dues competències fan referència també a la gestió de les emocions en els aspectes personal i social. Les quatre competències específiques estan interrelacionades i contribueixen directament a l'adquisició i el desenvolupament d'algunes competències clau, especialment la digital, la ciutadana i la personal, social i d'aprendre a aprendre.

Els sabers bàsics necessaris per a l'adquisició i el desenvolupament de les competències específiques s'organitzen en quatre blocs: dispositius digitals i Internet; cerca, selecció, organització i creació de continguts digitals; identitat digital, i relacions en entorns digitals.

Amb la finalitat d'articular els sabers mitjançant tasques significatives i rellevants per a resoldre reptes de manera autònoma i creativa i fer així possible l'adquisició i el desenvolupament de les competències específiques, en l'apartat dedicat a les situacions d'aprenentatge es presenten algunes directrius per a dissenyar de la manera més adequada aqueixes tasques sempre connectant-les amb la realitat de l'alumnat per a promoure la transferència d'allò après a situacions pròximes de la seua vida quotidiana. Sempre des de processos pedagògics flexibles i accessibles, ajustats a les característiques i els diferents ritmes d'aprenentatge de l'alumnat seguint els principis del Disseny Universal per a l'Aprenentatge Accessible.

Finalment, s'estableixen els criteris d'avaluació per a les quatre competències específiques de la matèria, en els quals s'especifiquen els aspectes més representatius del grau de desenvolupament competencial que s'espera que l'alumnat aconseguisca mitjançant la mobilització dels sabers bàsics en les diferents situacions d'aprenentatge.

2. Competències específiques

2.1. Competència específica 1

Utilitzar dispositius digitals d'ús personal en l'entorn domèstic i educatiu de manera saludable, segura i sostenible.

2.1.1. Descripció de la competència 1

Hi ha una gran varietat de dispositius mòbils i personals com ara rellotges intel·ligents o electrodomèstics, a més dels ordinadors personals, amb els quals la majoria dels membres de la societat actual, inclòs l'alumnat, interaccionen cada dia. Aquests dispositius normalment s'utilitzen en xarxa, connectats entre si o a Internet a través de diferents maneres d'accés. El seu ús pot comportar la cessió d'informació personal, i això implica uns riscos, però també uns beneficis, que s'han de valorar i assumir conscientment. Per aquest motiu, és necessari tindre unes nocions bàsiques sobre el seu funcionament i característiques més importants que ajuden a seleccionar quin dispositiu és el més adequat, quin component ha d'incorporar o com connectar-lo de manera segura a Internet, i quines implicacions té el seu ús per a la salut i per a cobrir les necessitats en l'entorn domèstic i educatiu.

Amb el desenvolupament d'aquesta competència s'afavoreixen la selecció i l'ús correcte dels dispositius tenint en compte els seus paràmetres tècnics i les implicacions ecosocials i ètiques. També es pretén que l'alumnat sàpia mobilitzar els aprenentatges adquirits per a respondre als desafiaments ecosocials, en els quals es conjuguen les necessitats tecnològiques amb els efectes de la tecnologia sobre el medi ambient i es mobilitzen sabers relacionats amb el consum responsable, la vida saludable i la situació d'iniquitat i exclusió que suposa la bretxa digital. A més, s'examinen les causes de la bretxa digital i es valoren les seues possibles solucions. El consum desmesurat de tecnologia, l'impacte ambiental o l'obsolescència programada són qüestions que s'aborden també en aquesta competència, amb la qual més enllà de mostrar configuracions d'equips, es pretén contribuir a l'adquisició d'hàbits de bon ús i de seguretat per a protegir els dispositius i la informació.

2.2. Competència específica 2

Buscar i seleccionar críticament informació digital de diferents fonts, interpretar-la, organitzar-la en l'entorn personal d'aprenentatge i crear continguts digitals.

2.2.1. Descripció de la competència 2

Aquesta competència abasta aspectes bàsics relacionats amb l'alfabetització informacional, l'aprofitament apropiat de les estratègies de cerca i tractament d'informació i la generació de nou coneixement. La possibilitat d'accedir a l'ingent volum d'informació disponible en Internet exigeix que l'alumnat desenvolupe una actitud crítica davant dels continguts que troba, i aquesta matèria li proporciona els criteris i les eines que li permeten filtrar i analitzar la veracitat de la informació per a poder organitzar-la d'acord amb els seus objectius i necessitats, en l'àmbit personal i educatiu. L'alumnat ha normalitzat l'accés a continguts en línia i és important que siga conscient de les estratègies que n'hi ha darrere. En cercadors, continguts o aplicacions específiques es pot incitar al consum d'uns certs continguts sense cap control sobre el seu significat ni adequació al públic que pot accedir-hi. Per això, s'ha de fomentar en l'alumnat d'aquestes edats el pensament crític. Addicionalment a la cerca i l'organització de la informació, en aquesta competència també s'aborden pautes bàsiques per a crear continguts digitals amb sentit estètic mitjançant eines d'autoria.

En suma, mitjançant aquesta matèria l'alumnat adquireix estratègies per a seleccionar i interpretar amb sentit crític la informació obtinguda després de la cerca en diferents mitjans digitals, contrastant la seua veracitat, i això permet detectar els discursos d'odi i reconèixer la importància de les notícies falses en la desinformació de la societat. A més, pren consciència del mètode de redreçament cap a uns certs continguts de les plataformes audiovisuals o cercadors amb la intenció d'afermar el seu pensament crític. L'alumnat també és capaç d'integrar la informació seleccionada en l'entorn personal d'aprenentatge i d'utilitzar-la respectant els drets d'autoria per a compondre continguts digitals amb sentit estètic.

2.3. Competència específica 3

Construir una identitat digital adequada i aplicar estratègies bàsiques per a cuidar-la i protegir-la.

2.3.1. Descripció de la competència 3

Aquesta competència específica ajuda a gestionar eficaçment la identitat digital tenint en compte la imatge que es projecta, la empremta que es deixa i la càrrega emocional subjacent. L'alumnat està construint la seua identitat en entorns digitals i cal que ho faça gestionant adequadament els factors socioculturals que poden influir-hi, el concepte que tenen de si mateixos i la percepció externa que es projecta d'ells i elles. L'exposició personal en la xarxa també s'ha de controlar pel fet que la informació publicada és fàcilment distribuïble i la seua difusió pot implicar conseqüències negatives. Per aquesta raó, cal conscienciar dels riscos i les conseqüències que implica la difusió de contingut en entorns digitals desenvolupant conductes i hàbits que permeten preservar una identitat digital adequada.

Amb aquesta competència específica es contribueix significativament a l'aprofitament crític, ètic i responsable de la cultura digital mitjançant el desenvolupament de situacions d'aprenentatge en les quals l'alumnat pot constatar la facilitat i rapidesa amb què qualsevol publicació que es fa en Internet arriba a qualsevol punt del planeta. Però també com afecta la globalització de la xarxa a la informació que es troba en aquesta des del punt de vista personal, social, emocional, cultural, del benestar i de la integritat. Una vegada s'ha arribat a aquest punt, s'han d'abordar reptes com la gestió de la incertesa, la igualtat, l'equitat i la inclusió amb l'alumnat.

En resum, mitjançant aquesta competència l'alumnat entén com es gestiona la seua identitat en Internet i pren consciència de la petjada que deixa, analitzant críticament el seu impacte posterior. Se li proporcionen mecanismes per a gestionar adequadament l'exposició en la xarxa, per a reconèixer quines implicacions té la difusió d'informació personal en Internet i per a adoptar conductes bàsiques que protegeixen la identitat digital i les dades personals.

2.4. Competència específica 4

Mostrar hàbits bàsics que fomenten el benestar en les relacions a través d'entorns digitals.

2.4.1. Descripció de la competència 4

El benestar personal en els entorns digitals és fonamental per a un desenvolupament adequat durant l'adolescència. L'equilibri entre l'ús de dispositius digitals i la resta de les activitats quotidianes, igual que les interaccions i relacions personals respectuoses i enriquidores en tots els contextos d'activitat, ajuda a aconseguir-lo. El fals anonimat o la pressió del grup en els entorns de comunicació poden donar lloc a conductes inapropiades que han de previndre totes les persones directament o indirectament implicades. Les repercussions dels actes duts a terme en la xarxa poden causar danys greus amb una duració indeterminada. Els primers contactes amb persones desconegudes a través d'Internet solen donar-se a través de jocs en línia, i això pot implicar l'intercanvi d'informació sensible. Per aquestes raons, aquesta matèria preveu les actituds positives que s'han de seguir en el joc en línia i els riscos associats. Aquests escenaris connecten amb el pensament crític que s'ha de desenvolupar abans d'enfrontar-se a altres serveis d'Internet més complexos com les xarxes socials. A més, qüestions relacionades amb l'amistat digital, les addiccions, la nomofòbia, els diferents tipus de riscos en la xarxa com el ciberassetjament, així com la responsabilitat legal de les actuacions, són sabers que es mobilitzen en el desenvolupament d'aquesta competència específica.

La incertesa que suposa establir les primeres relacions socials a través de les xarxes és un desafiament que aquesta competència específica ajuda a manejar amb una actitud positiva, articulant les estratègies que persegueixen la resolució pacífica dels conflictes, sempre valorant la diversitat personal i cultural. Igual que en la resta de competències específiques d'aquesta matèria, l'aprofitament crític de la cultura digital, quan s'avaluen els seus beneficis i riscos, està relacionat amb aquesta competència; i els hàbits que es desenvolupen ajuden a aprendre a aprendre, ja que les relacions en la xarxa també són una constant en la vida adulta.

En síntesi, mitjançant aquesta competència específica, l'alumnat coneix diferents eines de comunicació i diverses conductes en línia i les implicacions que comporten, i hi reflexiona. L'alumnat és capaç de mantindre una actitud respectuosa durant les interaccions en la xarxa i aplica mecanismes per a resoldre conflictes en entorns virtuals amb un nivell d'autonomia creixent. L'alumnat pren consciència de l'existència de riscos i amenaces en la xarxa i sap desplegar actuacions bàsiques per a previndre, extingir i minimitzar els seus efectes. A més de cuidar el benestar emocional, amb el desenvolupament d'aquesta competència, l'alumnat és capaç de previndre la seua salut física i mental davant l'ús continuat de dispositius digitals.

3. Connexions de les competències específiques entre si, amb les competències d'altres matèries i amb les competències clau.

3.1. Relacions o connexions amb les altres CE de la matèria.

A continuació, es presenten de manera succinta les relacions que mantenen entre si les quatre competències específiques de la matèria.

3.1.1. Competència específica 1

La CE 1 versa sobre la selecció i l'ús dels dispositius digitals a través dels quals l'alumnat es relaciona en la xarxa. En aquest cas, la relació s'estableix fonamentalment amb la CE 2 perquè cada dispositiu i mitjà d'accés a Internet disposa d'un catàleg diferent d'eines i funcionalitats.

3.1.2. Competència específica 2

La selecció d'informació després d'una cerca crítica és útil a l'hora de compondre la nostra identitat digital sobre la base de la veracitat, i això connecta directament aquesta competència amb la CE 3. Així mateix, en la mesura que permet descartar informacions errònies

o malentesos per a preservar les relacions personals en línia, es relaciona també de manera estreta amb la CE 4.

3.1.3. Competència específica 3

La manera en què cada individu interpreta la informació que troba en Internet relaciona directament aquesta competència amb la CE 2. La seguretat que proporciona un determinat dispositiu electrònic pot ajudar a salvaguardar informació sensible i, d'aquesta manera, a preservar la identitat digital. El seguiment adequat d'unes normes bàsiques contribueix també a gaudir d'unes relacions saludables en la xarxa i a protegir la identitat digital, per la qual cosa la relaciona amb la CE 4.

3.1.4. Competència específica 4

Les relacions que s'estableixen en la xarxa contribueixen a la construcció d'una identitat, per la qual cosa la CE 3 i la CE 4 estan interconnectades.

3.2. Relacions o connexions amb les CE d'altres àrees/matèries de l'etapa

La matèria Taller de Relacions Digitals Responsables aborda aspectes ètics, tecnològics i d'expressió i comprensió dels missatges extrets de la informació difosa en la xarxa, i això fa que les competències específiques mantinguen relacions estretes amb les d'altres matèries dels àmbits lingüístic, ètic, artístic i tecnològic.

3.2.1. Competència específica 1

Aquesta competència específica guarda relació directa amb les de les matèries de primer i tercer curs, Tecnologia i Digitalització I i II, les matèries d'opció Digitalització de quart curs i Tecnologia també de quart curs, així com amb la matèria també optativa Intel·ligència Artificial, Programació i Robòtica I i II de segon i tercer curs, pel que fa a l'ús segur, responsable i sostenible de dispositius digitals en l'entorn personal i educatiu.

3.2.2. Competència específica 2

La CE 2 es relaciona estretament amb les competències específiques de l'àmbit lingüístic que posen el focus en la capacitat d'entendre els missatges que contenen la informació localitzada en les fonts consultades en la xarxa. L'àmbit artístic adquireix una major rellevància en relació amb aquesta competència quan els missatges són de naturalesa audiovisual, i amb l'àmbit ètic en allò que afecta a la creació de continguts inclusius i no discriminatoris.

3.2.3. Competència específica 3

Aquesta competència guarda relació directa amb l'àrea artística i la matèria optativa Digitalització de quart curs. D'una banda, la identitat digital i l'empremta que hi deixa resulten afectades per la imatge i la percepció que els altres tinguen de les publicacions realitzades en la xarxa, moltes de caire audiovisual. I, d'altra banda, l'ús segur, responsable i sostenible dels dispositius digitals en l'entorn personal i educatiu ajuda a la salvaguarda d'ambdues.

3.2.4. Competència específica 4

La CE 4 es relaciona estretament amb les competències específiques de l'àmbit lingüístic i ètic associades a la capacitat d'entendre i fer-se entendre de manera escrita i oral, i la gestió de les emocions, la mediació i el debat adequats, respectivament.

3.3. Relacions o connexions amb les competències clau

	CCL	CP	CMCT	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
CE1			X	X				
CE2	X	X		X	X			X
CE3				X	X	X		
CE4				X	X	X		

Competències clau del perfil d'eixida de l'alumnat al final de l'ensenyament bàsic:

- CCL: competència en comunicació lingüística
- CP: competència plurilingüe
- CMCT: competència matemàtica, ciència i tecnològica
- CD: competència digital
- CPSAA: competència personal, social i d'aprendre a aprendre
- CC: competència ciutadana
- CE: competència emprenedora
- CCEC: competència en consciència i expressió culturals

Les quatre competències específiques de la matèria Taller de Relacions Digitals Responsables promouen el desenvolupament de la competència clau digital, ja que impliquen l'ús creatiu, crític i segur de les tecnologies de la informació i de la comunicació per aconseguir els objectius relacionats amb el bon ús de la informació que es publica en les xarxes. Més enllà d'aquesta connexió, s'assenyalen seguidament les altres connexions rellevants de les competències específiques de la matèria amb la resta de les competències clau.

3.3.1. Competència específica 1

Les característiques i funcionalitats dels dispositius electrònics que s'utilitzen en la cerca d'informació, la creació de contingut, l'oci i l'establiment de relacions en la xarxa fan que aquesta competència específica contribuïska especialment a l'adquisició de la competència clau *digital*. En la mesura que s'utilitzen els procediments i mètodes propis de l'enginyeria en la presa de decisions per a transformar l'entorn de manera compromesa, responsable i sostenible, també contribueix a l'adquisició de la competència clau *matemàtica i en ciència, tecnologia i enginyeria*.

3.3.2. Competència específica 2

Connecta estretament amb les competències clau en *comunicació lingüística i plurilingüe*, ja que el seu desenvolupament implica localitzar, seleccionar i contrastar informació procedent de diferents fonts, tot avaluant la seua fiabilitat i pertinència i evitant els riscos de manipulació i desinformació. A més, l'alumnat integra i transforma aquesta informació en coneixement en el seu entorn personal d'aprenentatge. Aquesta competència afavoreix l'anàlisi crítica i l'aprofitament de les oportunitats que proporciona la cultura digital i la confiança en el coneixement com a motor de desenvolupament. L'avaluació dels beneficis, riscos i l'ús ètic i responsable contribueix a desenvolupar la competència clau *personal, social i d'aprendre a aprendre*. L'alfabetització informacional, l'educació mediàtica o la creació de continguts digitals que recull la competència clau *digital* s'aborden igualment en aquesta competència específica.

D'altra banda, en els processos creatius que potencia s'utilitzen diferents representacions i expressions artístiques en diversos mitjans amb diferents tècniques digitals fonamentals, la qual cosa contribueix al desenvolupament de la competència clau en *consciència i expressió culturals*.

3.3.3. Competència específica 3

Aquesta competència específica guarda relació directa amb la competència clau *digital* per l'ús segur, saludable, crític i responsable dels dispositius digitals. També es treballa l'alfabetització en informació i dades, l'educació mediàtica, la creació de continguts digitals i la propietat intel·lectual. A més, es relaciona amb la competència clau *personal, social i d'aprendre a aprendre* per la capacitat de reflexionar sobre un mateix per a autoconèixer-se i la contribució al benestar mental i emocional propi i de les altres persones. I, finalment, la participació en la presa de decisions i resolució dels conflictes de manera dialogada, respectuosa i democràtica la relaciona directament amb la competència clau *ciutadana*.

3.3.4. Competència específica 4

Aquesta competència específica motiva l'alumnat a procurar el benestar físic i emocional propi i el de les altres persones. La identificació de conductes contràries a la convivència i el desenvolupament d'estratègies amb què superar-les fan que aquesta competència específica es relacione directament amb la competència clau *personal, social i d'aprendre a aprendre*. Addicionalment, en la mesura que s'aborden els conflictes en un context integrador i de suport, es vincula també amb la competència clau *ciutadana*. Finalment, es relaciona amb la competència clau *digital* a causa de la utilització segura, crítica i responsable de les tecnologies digitals per a la interacció i la participació en la societat que promou.

4. Sabers bàsics.

4.1. Introducció.

Mentre que les competències específiques identifiquen les actuacions o els tipus d'actuacions que l'alumnat ha de desplegar en determinades situacions, els sabers bàsics són els coneixements, destreses, actituds, habilitats i valors, l'aprenentatge dels quals és necessari per a l'adquisició i el desenvolupament d'aquestes competències, i ambdós conformen els continguts propis de la matèria. Aquesta matèria articula sabers relatius a la protecció i integritat de la imatge que les persones creen en la xarxa i que perdura encara després de la desaparició. Així doncs, els sabers bàsics de la matèria Taller de Relacions Digitals Responsables han sigut agrupats en quatre blocs que identifiquen els continguts que l'alumnat ha d'aprendre, articular i mobilitzar per a les quatre competències específiques.

El primer bloc, denominat *Dispositius digitals i Internet*, inclou els continguts necessaris per a poder conèixer les característiques dels diferents tipus de dispositius digitals i com utilitzar-los de manera segura i sostenible. La cerca i selecció d'informació contrastada de fonts fiables, la interpretació amb finalitat de detectar la veracitat, i la posterior organització i edició de continguts digitals constitueixen el segon bloc de sabers bàsics anomenat *Cerca, selecció, organització i creació de continguts digitals*. En el tercer bloc, *Identitat digital*, es conjuguen sabers que permeten construir, cuidar i protegir la identitat digital d'una persona i l'empremta digital que hi ve associada. I finalment, el quart bloc, denominat *Relacions en entorn digital* fomenta el benestar en les relacions que tenen lloc en la xarxa mitjançant l'adopció d'unes estratègies i normes bàsiques de conducta.

4.2. Bloc 1: Dispositius digitals i Internet. CE 1

CONTINGUTS
Ordinador personal, dispositius mòbils i altres dispositius d'ús domèstic i educatiu.

Funcionament bàsic i característiques més importants dels dispositius digitals.
Sistemes operatius comuns i aplicacions.
Xarxes de dispositius. Fonaments i formes d'accés a Internet.
La bretxa digital.
Hàbits bàsics de seguretat per a protegir els dispositius.
Implicacions de l'ús dels dispositius digitals per a la salut, la sostenibilitat i el medi ambient. Obsolescència.

4.3. Bloc 2: Cerca, selecció, organització i creació de continguts digitals. CE 2

CONTINGUTS
Tipus de cercadors web i les seues eines de filtratge.
Selecció d'informació en mitjans digitals a través de cercadors web tot contrastant-ne la veracitat.
Lectura i interpretació d'informació de mitjans digitals.
Propietat intel·lectual i drets d'autoria.
Detecció de notícies falses, boles i discursos d'odi. Implicacions socials.
Organització de la informació. Operacions bàsiques amb arxius i carpetes.
Personalització de l'entorn de treball.
Creació bàsica de continguts amb eines digitals.
Estètica i llenguatge audiovisual.

4.4. Bloc 3: Identitat digital. CE 3

CONTINGUTS
La identitat personal en Internet. Àlies i avatars.
Autoconcepte i percepció externa de la identitat digital.
Referències socioculturals en la construcció de la identitat digital. Persones influents.
Exposició personal en la xarxa. La petjada digital.

Conductes i hàbits per a cuidar la identitat digital.

La privacitat en la xarxa. La protecció de les dades de caràcter personal. Informació i consentiment.

4.5. Bloc 4: Relacions en entorn digital. CE 4

CONTINGUTS
Amistat virtual i física.
Entorns digitals d'intercanvi social i jocs en línia.
Estratègies per a una ciberconvivència igualitària, segura i saludable. Etiqueta digital.
Avantatges i beneficis de les interaccions en entorn digital.
Riscos i amenaces de l'ús de dispositius i relacions en xarxa: ciberassetjament i fraus.
Addiccions: tecnoaddicció, nomofòbia i ludopatia en línia.

5. Situacions d'aprenentatge per al conjunt de les competències de la matèria

El disseny de les situacions d'aprenentatge ha d'oferir la possibilitat de generalitzar els aprenentatges i adquirir-ne altres de nous mitjançant la realització de tasques que mobilitzen els coneixements, destreses, habilitats i actituds implicats en el desenvolupament de les competències específiques. Les activitats que es plantegen en les situacions d'aprenentatge han de tindre les característiques adequades per a assegurar el nivell de desenvolupament competencial que indiquen les competències específiques.

Amb la intenció de dissenyar situacions d'aprenentatge que siguen rellevants, es proposa combinar una sèrie d'elements que s'enumeren a continuació, de manera que finalment s'obtinga el model d'una situació adequada d'aprenentatge.

En el disseny de les situacions d'aprenentatge s'especificaran clarament els objectius que es pretenen aconseguir, enumerant els passos per a abordar les activitats i tasques. En un primer moment, el paper del professorat serà el de guia i, gradualment, el canviarà pel d'observador, que en ocasions puntuals i justificades canviarà per a fer aportacions que servisquen per a millorar o reconduir el treball autònom de l'alumnat o de l'equip. Aqueixa retroalimentació del professorat té com a finalitat corregir errors, millorar l'execució de l'alumnat i afermar els procediments i les seues respostes correctes amb l'objectiu que l'alumnat conega el seu rendiment actual, identifique com pot millorar-lo i aprenga a autoregular-se en l'execució de les tasques. És convenient incloure en la pràctica docent el procés metacognitiu, sempre facilitant que l'alumnat reflexione sobre què ha après i com ho ha fet, i promovent l'adquisició de les estratègies, procediments, recursos i tècniques que l'ajudaran a saber què ha fet bé i per què, així com què ha de millorar i de quina manera.

Es plantejaran reptes basats en situacions reals o pròximes a què puga enfrontar-se o s'haja enfrontat l'alumnat en algun moment de la seua vida amb la finalitat que donen lloc a experiències autèntiques i motivadores. Aquestes situacions poden suposar una alta càrrega emocional per a l'alumnat de manera individual i per al grup en el seu conjunt, per la qual cosa el professorat ha de ser conscient d'aquest aspecte i gestionar-lo adequadament. Pel fet que aquest taller aborda les relacions entre persones, les dinàmiques que es duen a terme a l'aula han de ser grupals en la majoria de les ocasions, amb l'ajuda de l'aprenentatge dialògic, la tutoria entre iguals o la mediació com a possibles estratègies perquè l'alumnat arribe a conclusions i augmente progressivament la seua autonomia. L'acceptació de la diversitat com a font generadora de sinèrgies facilita que l'alumnat assumisca els beneficis de situacions dissenyades seguint els principis del Disseny Universal per a l'Aprenentatge que persegueix la presència, participació i aprenentatge de tot l'alumnat, ajustant-se a les seues característiques i diferents ritmes d'aprenentatge. És aconsellable que es promoguen diverses formes d'expressió i representació del coneixement, que es valore i reconega el que s'aprén fora de l'aula, i que s'inclouen instruccions clares i precises de les activitats i tasques que han de dur a terme els participants.

Les situacions d'aprenentatge han de vincular les competències i els sabers bàsics, afavorint la realització de nous aprenentatges i plantejant noves perspectives que es poden trobar en altres matèries o fora del context escolar. Per això, el disseny de les situacions d'aprenentatge d'aquesta matèria es pot plantejar com a punt de partida d'un treball interdisciplinari en el qual els reptes elaborats també puguin treballar-se des d'altres matèries i, fins i tot, amb la col·laboració d'entitats externes en activitats complementàries.

6. Criteris d'avaluació

6.1. Competència específica 1. Criteris d'avaluació

CE 1. Utilitzar dispositius digitals d'ús personal en l'entorn domèstic i educatiu de manera saludable, segura i sostenible.

1r d'ESO
1.1. Identificar característiques bàsiques dels dispositius digitals d'ús personal en l'entorn domèstic i educatiu.
1.2. Determinar quin dispositiu i forma d'accés a Internet és el més adequat a les necessitats.
1.3. Connectar dispositius digitals a Internet de manera segura.
1.4. Reconèixer les implicacions de l'ús i consum de tecnologia sobre la salut i el medi ambient.
1.5. Mostrar hàbits bàsics de seguretat per a protegir els dispositius.

6.2. Competència específica 2. Criteris d'avaluació.

CE 2. Buscar i seleccionar críticament informació digital de diferents fonts, interpretar-la, organitzar-la en l'entorn personal d'aprenentatge i crear continguts digitals.

1r d'ESO
2.1. Buscar, seleccionar i interpretar informació d'acord amb les necessitats a partir de diverses fonts amb sentit crític, contrastant-ne la veracitat.

2.2. Reconéixer la importància de les notícies falses en la desinformació de la societat.
2.3. Detectar els discursos d'odi i reconéixer les seues implicacions en el desenvolupament de la societat.
2.4. Identificar i descriure les estratègies subjacents a la difusió i al consum de contingut en línia.
2.5. Organitzar i gestionar l'entorn personal d'aprenentatge mitjançant la integració de recursos digitals.
2.6. Crear, integrar i editar continguts digitals amb sentit estètic de manera creativa i respectant els drets d'autoria.

6.3. Competència específica 3. Criteris d'avaluació.

CE 3. Construir una identitat digital adequada i aplicar estratègies bàsiques per a cuidar-la i protegir-la.

1r d'ESO
3.1. Identificar i valorar diferents maneres de representar la identitat en Internet i la petjada digital que deixen.
3.2. Gestionar adequadament l'autoconcepte i la percepció externa a través de la imatge personal en entorns digitals.
3.3. Reconéixer les implicacions de la publicació de dades personals en la xarxa.
3.4. Adoptar conductes bàsiques que protegissen la identitat digital i les dades personals.

6.4. Competència específica 4. Criteris d'avaluació

CE 4. Mostrar hàbits bàsics que fomenten el benestar en les relacions a través d'entorns digitals.

1r d'ESO
4.1. Analitzar el funcionament de plataformes d'interacció social i joc en xarxa.
4.2. Adoptar conductes bàsiques que fomenten relacions personals respectuoses i enriquidores.
4.3. Comprendre i aprofitar els avantatges de les interaccions en entorn digital.
4.4. Identificar i saber reaccionar de manera bàsica davant situacions que representen comportaments abusius o amenaces a través de dispositius digitals tot valorant el benestar personal i col·lectiu.
4.5. Prendre mesures bàsiques de prevenció davant l'ús continuat de dispositius digitals.
4.6. Mostrar empatia envers els membres del grup, reconeixent les seues aportacions i establint un diàleg igualitari i inclusiu per a resoldre conflictes i discrepàncies.